

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА

ОБЩИНА КРУШАРИ
ОБЛАСТ ДОБРИЧ

2014-2017

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Страница
Въведение	
I Анализ на средата	3
1. Описание на географското положение	3
1.1 Географско положение	3
1.2 Топографска характеристика	4
1.3 Климат	4
1.4 Поземлени и горски ресурси	4
1.5 Подземни природни богатства	5
1.6 Кметства и населени места	5
II Данни и информация , отнасящи се до околната среда	6
2.1 Атмосферен въздух	6
2.2 Води	7
2.3 Отпадъци	10
2.4 Почви и нарушени терени	11
2.5 Защитени територии и биоразнообразие	12
2.6 Шум	14
2.7 Зелени площи в населените места	14
2.8 Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения	14
2.9 Управленски	14
2.10 Икономическо състояние	16
III. Анализ на силните и слаби страни на Община Крушари	21
VI. Визия на Община Крушари	24
V. Стратегически цели и приоритети	24
VI. План за действие	28
1.Отпадъци	28
2.Атмосферен въздух	30
3.Води	31
4.Биологично разнообразие	32
5.Шум	33
VII.Участие на населението в решаване проблемите на ОС	35
VIII. Организация и изпълнение на програмата	38

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата общинска програма се изготвя съгласно чл.79 ал.1 от Закона за опазване на околната среда и в съответствие с Указанията на МОСВ относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда.

Програмата си поставя няколко основни цели:

- да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване.
- да използва природните дадености на територията на общината за развитие на икономическия потенциал и по-специално за развитие на ловен и екотуризъм.
- да открие приоритетите в дадената област
- Да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението и бизнеса на територията на общината за решаване на проблемите;
- Да аргументира проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- Да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. ОПИСАНИЕ НА ГЕОГРАФСКОТО ПОЛОЖЕНИЕ

1.1.Географско положение

Община Крушари е разположена в североизточната част на Република България, граничеща на север с Република Румъния, на изток с Община Ген. Тошев, на запад с Община Кайнарджа обл. Силистра и на юг с Община Добричка.

Общината се намира в източната част на Дунавската равнина, състои се от 19 населени места с обща площ 417 458 км²

Административен център е с. Крушари и се намира на 32 км. от областния център Добрич, на 85 км. от гр. Варна, на 70 км. от Балчик и Силистра. Общината е отдалечена от големите пазарни центрове.

1.2 Топографска характеристика

Общината попада в западната част на Добруджанското плато. Теренът в голямата си част е равнинен с надморска височина 200 м. В ландшафтно отношение общината попада в Южнодобруджанска провинция. В инженерно геоложко отношение теренът се характеризира с открит карст в седиментни карбонатни скали и открит карст по склоновете на коньоновидните долини, пресичащи равнина от седиментни карбонатни скали. Подземни карстови води с естествен отток 1.0 до 3.0 куб.дм/с/кв.км.

В растително-географско райониране общината попада в евроазиатски степни и лесостепни области.

Плодородните площи и подходящият климат благоприятстват развитието на земеделието и животновъдството.

1.3 Климат

Климатът в общината е умерено континентален. Формирането на климата става под влияние на трансформирани океански въздушни маси, нахлуващи предимно откъм северозапад и запад, континентални въздушни маси на умерените ширини, нахлуващи предимно от североизток, континентални въздушни маси формирани над самия Балкански полуостров. Откритостта на Дунавската равнина на север позволява безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси, поради което зимата е доста студена, пролетните мразове са често явление, лятото е сравнително топло.

Средната годишна температура варира около 11,7 °С., средните максимални стойности отчетени през месец юли са около 36,7 °С., а минималните през декември - януари варират около -13 °С. Характерни за пролетта са късните мразове, които се прекратяват едва към 10-20 април. Те са особено опасни, защото се явяват след започването на вегетационния период.

Относителната влажност на въздуха е 73%. Средногодишния размер на валежите е 402 мм., а снежната покривка се задържа за около 38 дни в годината.

Преобладаващите ветрове са от северозапад и север, както и силни североизточни ветрове.

1.4 Поземлени и горски ресурси

От изготвения баланс на земята от “Национален център по кадастър” ЕООД за Общината имаме следните данни:

- Земеделски територии – 321 248 дка
- Горски територии – 76080 дка

- Населени места и други урбанизирани територии - 16 829 дка
- Водни течения и водни площи - 973 дка
- Територии за добив на полезни изкопаеми – 312 дка
- Територии за транспорт и инфраструктура - 2 016 дка

Горският фонд в община Крушари се стопанисва от Държавно горско стопанство гр. Генерал Тошево. Територията на стопанството обхваща землищните граници на общините Крушари и Ген. Тошево и включва 61 населени места. Съгласно Горско-растителното райониране на България, районът на ТП- ДГС Генерал Тошево попада изцяло в Мизийската горско-растителна област (М), подобласт Лудогорие (Л). Съобразно надморската височина (30-300 метра) е в долния пояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (М-І-2) от 0-400 м н.в.

Общата площ на горските територии при сегашното устройство възлиза на 15091,3 ха. Залесената площ на ТП- ДГС Генерал Тошево е 13735,5 ха, от която гори с дървопроизводителни и средообразуващи функции са 7856,1 ха и гори ЗРЗТ са 5879,4 ха. Настоящото лесоустройство предвижда общ добив от 367120 куб.м стояща маса с клони или средно годишно 36712 куб.м (в.т.ч. 35446 куб.м от ДГТ) – 23118 куб.м добив от главни сечи, 5 куб.м след сеч на надлесни дървета и 13589 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Характерна за ДГС “Генерал Тошево“ е изградената в завършен вид система от противосуховайни и полезащитни горски пояси, равнинния терен и разпокъсаността на горските масиви. На територията на ТП- ДГС Генерал Тошево – община Крушари е обявен със Заповед от 1979 г. защитен природен обект : **Природна забележителност "Александрийска гора"**, с обща площ 71,0 ха, цялата залесена. Естествено находище на издънкова липова гора.

1.5 Подземни природни богатства

На територията на общината няма залежи или находища на полезни изкопаеми или природни горива.

1.6 Кметства и населени места в общината.

Община Крушари е съставена от 19 населени места, всички села. Административния център е с.Крушари. Управлява се от тринадесетчленен Общински съвет и кмет. Селата са разделени на седем кметства и осем кметски наместничества. Населението е българско, турско и ромско.

№	Населени места	Брой жители по постоянен адрес
1	Абрит	280
2	Александрия	77
3	Бистрец	445
4	Габер	230
5	Добрин	112
6	Ефрейтор Бакалово	788
7	Загорци	147
8	Земенци	13
9	Зимница	5
10	Капитан Димитрово	160
11	Коритен	432
12	Крушари	1581
13	Лозонец	1080
14	Огняново	8
15	Поручик Кърджиево	31
16	Полковник Дяково	458
17	Северци	429
18	Северняк	263
19	Телериг	1035
	ОБЩО:	7577

II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА

2. Атмосферен въздух

- **Нормативна база:**

Нормативните актове, регламентиращи дейностите по опазване чистотата на атмосферния въздух са:

- Закон за опазване на околната среда (ЗООС)
- Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ)

- Наредба N 1 от 13.02.1998 г. за условията и реда за утвърждаване на временни норми за емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни действащи обекти.
- Наредба N 2 от 19.02.1998 г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчните газове) на вещества изпускани в атмосферата от неподвижни източници.
- Наредба N 7 от 03.05.1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (КАБ).
- Наредба N 8 от 03.05.1999 г. за норми за озон в атмосферния въздух.
- Наредба N 9 от 03.05.1999 г. за норми на серен диоксид, азотен диоксид, финни прахови частици и олово в атмосферния въздух.
- Наредба N 14 от 23.09.1997 г. за норми на пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населени места.
- Наредба N 17 от 02.11.1999 г. за норми за съдържание в горивата на олово, сяра и други вредни за околната среда вещества.
- Постановление N 254 от 30.12.1999 г. за контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой. Наредба за осъществяване на Контрол и управление на веществата, които нарушават озоновия слой.

Нивото на замърсяване на атмосферния въздух с вредни вещества се определя от големината на емисиите им; от техните физични и химични свойства; от характерните особености – релеф, озеленяване, начин на застрояване; от климатичните и метеорологичните условия.

На територията на общината и в съседство с нея, както и трансгранично, няма потенциални замърсители на въздуха.

Основният замърсител на въздуха се явява населението на общината. Главно през зимния сезон, в резултат на използването на твърдо гориво за отопление, се повишава концентрацията на сажди във въздуха. Използваните въглища са ниско калорични, което води до допълнително замърсяване на въздуха. Поради малобройността на населението и релефа тези замърсявания на въздуха не могат да бъдат определени като много тежък проблем.

Друг източник на замърсители на атмосферния въздух е автомобилният транспорт.

В община Крушари той е застъпен предимно от лични превозни средства, което не предполага значително замърсяване на атмосферния въздух..

Общото състояние на околната среда предполага благоприятни условия за устойчиво развитие на общината.

Община Крушари не разполага с местна система за наблюдение и контрол на въздуха.

3. Води

- **Нормативна база:**

- Закон за водите.

- Наредба № 1 от 07.07.2000 г. за проучването, ползването и опазването на подземните води.
- Наредба № 2 от 16.10.2000 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.
- Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда на проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.
- Наредба № 4 за хигиенните изисквания при използване на язовири за питейно-битово водоснабдяване.
- Наредба № 5 от 8.11.2000 г. за реда и начина на създаване на мрежите и дейността на Националната система за мониторинг на водите.
- Наредба № 6 от 9.11.2000 г. за емисионните норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти.
- Наредба № 7 от 8.08.1986 г. за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води.
- Наредба № 7 от 14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствените отпадъчни води в канализационните системи на населените места.
- Наредба № 9 от 14.09.1994 г. за ползване на водоснабдителните и канализационни системи
- Наредба № 9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели.
- Наредба №10 от 03.07.2001 г. за издаване на разрешения за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуални емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване.
- Наредба № 12 от 18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води предназначени за питейно-битово водоснабдяване.

Опазване чистотата на водите е първостепенна задача, осигуряваща здравословно съществуване на човешкия индивид.

Община Крушари е бедна на повърхностни водни ресурси. Липсват повърхностно течащи води, характерен е непостоянен речен режим. При силни дъждове и при топене на снеговете по суходолията се събират течащи води в деретата, които по-късно пресъхват. При големи дъждове водите прииждат с голяма сила и унищожават всичко по леглата си.

Подпочвените води се намират най-малко на 25 м дълбочина. За питейни нужди експлоатацията им става посредством сондажи на дълбочина 500-1000 м.

На територията на Община Крушари са изградени два микроязовира, захранвани от естествени водоизточници, като сумарната водна площ на двата язовира е 325 дка. Единият от тях е на границата с Община Тервел и се захранва от река Добричка. Вторият язовир се намира край с.Абрит в местността Залдапа. Собственост е на „Напоителни системи” – гр.Варна, стопанисван от двама концесионери. Водата от двата язовира не се използва за изкуствено поливане.

В общината има голям брой естествени водоизточници. В селата Александрия, Северци, Коритен, Телериг, Ефр.Бакалово, Габер, Капитан Димитрово, Абрит, Полковник Дяково действат десетки естествени чешми. За качеството на водата им не са правени задълбочени изследвания. За част от тях има изготвени лабораторни проби, които показват негодността на водата за пиене, но завишените стойности на откритите нитрати не възпират хората от общината да ги ползват за поливане, пиене и др.

Край язовира в с. Абрит е каптиран извор за трапезна вода. Обектът е в процес на разработка, като инвестиционните намерения на концесионера са в непосредствена близост до извора да бъде изграден цех за бутилиране на трапезна вода и безалкохолни напитки.

Контролът върху качеството на питейната вода се извършва, като периодично РИОКОЗ прави пробонабиране от помпените станции. Пробите се изследват по физико-химични /цвят, мирис, вкус, мътност, рН, окисляемост, амоняк, нитрати, хлорид/ и микробиологични показатели /общ брой микроорганизми и коли форми/.

Водоснабдяването се осъществява от подземни водоизточници чрез четири Помпени станции /ПС/. Водите са с добро качество с изключение на село Капитан Димитрово, където водата е с лоши питейни качества и там за питейни нужди се използват естествените водоизточници.

Водопреносната мрежа е с обща дължина 140 км. Дейността се осъществява от “ВиК”- Добрич - участък Крушари.

Изградените девет сондажа и два кладенеца са в състояние да задоволяват напълно нуждите на общината от вода, но поради амортизирани мрежи и съоръжения, водопроводната система работи неефективно и енергоемко.

В таблична форма се изброяват хидротехническите системи и съоръжения, разположени на територията на общината. Изброяването на обектите става по браншове на водното стопанство:

№	Вид на водоизточника и местоположение	Населено място	Дебит л/с	Ползва ли се или е кон-сервиран
1.	ПС КРУШАРИ – южния край на с.Крушари 288.д.с.кл.№ 1 289.д.с.кл.№ 2 290.д.с.кл.№ 3	с.Крушари	15 20 -	да да не
2.	ПС АБРИТ 1 км. Югозапад от с.Абрит 291.д.с.кл	с.Абрит	20	да

3.	ПС ТЕЛЕРИГ - в селото 292.д.с.кл.№1 293 д.с.кл. №2	с.Телериг	- 20	не да
4.	ПС ЛОЗЕНЕЦ 295.д.с.кл.Лозенец №1 296.д.с.кл.Лозенец №2	с.Лозенец	15 -	да не
5.	294 д.с.кл.Дяково- 1,5 км южно от с.Дяково	с.Дяково	15	да
6.	297.д.с.кл.Кап.Димитрово- в селото	с.Кап.Димитров о	10	да

4. Отпадъци

Относителният дял на обслужваното население в община Крушари от системи за организирано събиране на отпадъците е 100%. Проблеми с нерагламентираните сметища вече не съществуват. Общината е извършила рекултивация на 418 дка нерегламентирани сметища. Депонирането се извършва на сметището в с. Богдан.

В общината не е внедрено масово разделното сметосъбиране, поради липса на фирма, която да организира транспортирането на разделно събраните отпадъци до мястото на тяхното рециклиране. В същото време е въведено организираното сметосъбиране и сметоизвозване за всички населени места от община Крушари.

Община Крушари е партньор заедно с още 8 общини от територията на Добричка и Шуменска област в изграждането на регионалното депо за твърди битови отпадъци, със съответните ангажименти в сдружението, което реализира проекта.

• Строителни отпадъци

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност в общината са в малки количества, не се отделят регулярно и няма конкретни данни за количествата и състава им. Декларират се количествата, за които строителните фирми са се обърнали към общината за посочване на място и условия за депонирането им. При това положение се обхващат само тези случаи, когато това действие се извършва легално, а количествата се определят на база на вместимостта на колите и няма конкретни замервания.

• Производствени отпадъци

Производствени предприятия, генериращи количества отпадъци няма. На практика се образуват предимно отпадъци с характер на битови, специфични масово разпространени и рециклируеми отпадъци

5. Почва и нарушени терени

• Нормативна база:

- Закон за опазване на почвата от замърсяване.
- Закон за опазване на земеделските земи и правилник за прилагането му.
- Закон за опазване на околната среда.
- Закон за опазване на въздуха, водите и почвата от замърсяване.
- Закон за собствеността и ползването на земеделските земи и правилник за прилагането му.
- Наредба за изискванията за опазване на почвите при употреба на утайки от пречистването на отпадъчни води за нуждите на земеделието.
- Наредба № 2 от 10.04.1998 г. за застрояване в земеделски земи.
- Наредба № 3 за норми относно допустимото съдържание на вредни вещества в почвата.
- Наредба № 26 от 2.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт.
- Наредба за категоризиране на земите и реда за избиране на строителни площадки.

Почвите, разпространени на територията на Община Крушари, са основно черноземи – карбонатни, типични и излужени, с рохкав строеж. Те спадат към два агроекологични района:

Кардамско-Дуранкулашки район. Този агроекологичен район обхваща територията до североизточната добруджанска граница. Почвите са формирани върху лъос и са представени преди всичко от карбонатни и типични черноземи. Карбонатните и типични черноземи се отличават със средномощен хумусен хоризонт (50-75mm) и подобно на тези от предишния агроекологичен район, са тежко песъкливо-глинести (физична глина до 45-60%), със сравнително високо хумусно съдържание (3% хумус) и слабо алкална реакция. Около 20% от площта на тези почви е ерозирана.

Крушарски район обхваща централната част на Добруджа, заема сравнително заравнена територия, която само в западната и южната част е засегната от ерозионни процеси. Почвената покривка е доста пъстра. Срещат се всички подтипове черноземи, но преобладаващо участие имат излужените черноземи. По-слабо разпространение имат оподзолените черноземи и тъмносивите горски почви, които заемат малки площи и са сходни с тези от съседния район.

Няма направени измервания за замърсяване с тежки метали, пестициди, нитрати и нефтопродукти. Няма информация за заблатени, ерозирали, вкислени, засолени и физически нарушени почви.

Основен замърсител на почвите се явяват отпадъците. Замърсяване с отпадъци се наблюдава в отдалечените и крайни райони на населените

места, където се образуват микросметища от селскостопански, битови и строителни отпадъци.

Значителен проблем се оказва оползотворяването на страничните остатъци (слама, шума, тор) от производството на селскостопанска продукция, тъй като често се прибегва до опалването им. Този процес на масово опалване на стърнищата, след жътва на зърнените култури, води до унищожаване на високопродуктивния почвен слой /хумуса, органичната материя, полезната почвена микрофлора и фауна/, както и до нарушаване на естествените местообитания на полските животни или води до унищожаване на намиращите се в близост горски масиви. Ползването на тази вредна практика, не е без значение за община, чиито основен отрасъл е земеделието.

Част от земите в общината са подложени на ветрова ерозия, особено откритите и обезлесени равнинни терени в общината. За борба с ветровата ерозия на територията на общината са изградени полезащитни пояси. Главен проблем към настоящия момент се явява опазването на поясите от незаконната сеч, както и от пожарите при опалване на стърнищата.

- **Оценка на състоянието на почвите. Приоритети.**

Въз основа на анализа могат да бъдат направени следните изводи:

- 1/. Преобладаващите почвени типове в общината са подходящи за развитие на интензивно селско стопанство, с добри агропроизводствени качества.
- 2/. Необходимо е да се извършва мониторинг на качеството на почвите, тъй като те са основен ресурс на територията на общината, както и контрол на замърсяването с тежки метали в резултат на наторяването и транспорта.
- 3/. Прилагане на екологосъобразни земеделски практики за намаляване употребата на изкуствени торове, пестициди и други химикали в земеделието. Изпълнение на пилотни и демонстрационни проекти за съхраняване качеството на почвите, чрез използването на естествен тор.
- 4/. Намаляване замърсяването на почвите с битови, производствени и опасни отпадъци.
- 5/. Прекратяване вредната практика по опалване

6. Защитени територии и биоразнообразие

- **Защитени видове растения и животни**

Каньонът на Суха река и околностите му са природна и археологическа забележителност, както за Добричка област, така и за цяла Южна Добруджа. В древността Суха река е била най-големият източник на сладка вода във вътрешноконтинентална Добруджа и е била плавателна. В

археологически план каньонът пази останки от древни култури и цивилизации.

Долината и днес е съхранила дива природа и голямо разнообразие от видове, много от които редки и застрашени от изчезване. Значителна част от богатството на флората в местността “Суха река” е включена в Червената книга на България. В горите се срещат находищата на лечебни растения, описани са повече от 120 вида билки. В българския участък на Суха река се срещат 132 вида птици. 98 от тях гнездят тук, а други са прелетни. 32 вида пернати са с неблагоприятен природозащитен статус в България и Европа. Сравнително голямо е разпространението на грабливите птици. Пещерите и подземните образувания са дали убежище на значителен брой прилепи. Тук са намерени единични екземпляри подковонос, малък подковонос и трицветен нощник, които са в списъка на световно застрашените видове.

Бозайниците в района са слабо проучени. Първото изследване е от 1996 год. От едрите бозайници са вписани благороден елен, сърна и дива свиня, а от дребните – дива котка, лисица, чакал, белка, язовец, катерица, степна мишка и други. Открити са популации от добруджански хомяк и лалугер. Под защита на закона в България са всички видове, а тук те се срещат в голямо разнообразие. Долината предлага отлични места за укритие и хранене на животинските видове.

- ***Видове, обекти на ловен туризъм***

На територията на горите в община Крушари не се практикува ловен туризъм.

- ***Билки***

Няма данни за събирането на билки с търговско значение.

- ***Защитени територии***

Природна забележителност “Александрийска гора” - Обявена е със Заповед №656/13.09.1979 г.с площ 71 хектара. Намира се в землището на село Александрия. Представлява единственото естествено находище на издънкови липови насаждения в област Добрич.

Територия **Защитена зона Суха река** е една от защитените зони, които попадат в Европейската екологична мрежа Натура 2000, Код 0002048, 33 за опазване и поддържане местообитанията на птиците. Включването на Суха река в зоните по Натура 2000 е предложено от Българско дружество за защита на птиците (БДЗП) и обявено със Заповед № РД-853/15.11.2007г. на

МОСВ, обнародвана в ДВ бр.100/30.11.2007г., променен режим на дейностите със Заповед № РД-84/28.01.2013г. на МОСВ.

7. Шум

Националната стратегия относно ограничаване или унищожаване вредното въздействие на шума в околната среда с цел подобряване качеството на живот на населението трябва да бъде обединена около изграждане на действаща национална система за управление на акустичното състояние на ОС и създаване на механизми за координиране на дейностите на всички институции, имащи отношение към проблемите с шумовото замърсяване в околната среда.

Шумът в околната среда, причинен от транспортните, индустриалните и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните райони и е източник на нарастващите възражения на населението..

Към настоящия момент в Община Крушари не е правен анализ на звуковото налягане в населените места , но може да се твърди , че не се надвишават пределно допустимите норми.

8. Зелени площи в населените места

Зелените площи в населените места се разделят на :

- Озеленени площи в регулационните граници на населеното място
- Озеленени площи извън регулационните граници

Озеленени площи извън регулация са :

- полезащитни пояси
- Зелени зони
- Озеленени площи покрай шосета

9. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения

Към настоящият момент община не разполага с данни за естествения гама фон и за йонизиращи лъчения на територията й.

10. Управленски

В структурата на Общината, като орган на изпълнителната власт специалиста, пряко ангажиран с дейностите по опазване на околната среда е младши специалист “Екология и туризъм” към отдел ТСУ при Дирекция “Регионално развитие и хуманитарни дейности ”.

Всички дейности по озеленяване и поддържане на обществените територии се извършват от общи работници, наети по национални и

европейски програми. Отговорни лица за управление на дейностите по околната среда и дейностите по управление на отпадъците по населени места са кметовете и кметските наместници

Общинският съвет е този, който обсъжда и взема решение за определяне размера на местните данъци и такси, в това число и на такса 'битови отпадъци' по Закона за местните данъци и такси.

Няма разработена общинска Наредба, която да третира само проблемите на околната среда. Приети са "Наредба № 1 за спазване на обществения ред, поддържане и опазване на общинската собственост и опазване на околната среда, Н а р е д б а № 15 за управление и финансиране на дейностите по третиране на битови и строителни отпадъци на територията на общината и Наредба №18 за зелената система.

Общината е член на Сдружение "Управление на отпадъците"- регион Добрич, заедно с общини Балчик, Генерал Тошево ,Добрич-град, Добричка, Каварна, Шабла и Никола Козлево.

Разработен е проект "Въвеждане на система за организирано сметосъбиране и транспортиране на ТБО от населените места в общината".

При възникване на въпроси относно екология и опазване на околната среда се търси мнение от специалистите по екология в община Добрич и експертите в РИОСВ-Варна

От гледна точка на управленските фактори не е задоволително нивото на информираност на населението относно управлението на околната среда. Необходимо е да се намерят начини за по-широка информираност, както и привличане на обществеността към изпълнение на предприетите мерки .

Общината не разполага с никакви ресурси относно мониторинга на компонентите на околната среда. Разчита се на данни от национални или областни институции, национални справочници като често информацията е много стара и не актуална. Няма стационарни и мобилни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда.

Към настоящия момент основните услуги на територията на общината, свързани с опазване на околната среда са събирането, транспортирането и депонирането на ТБО и почистване на населените места.

11. Икономическо състояние

• Промисленост

Промислеността като отрасъл в Община Крушари почти не е застъпена. Единствените представители на промислеността са шивашка фирма, хлебопекарни и автосервиз. Всички изброени фирми са с

незначителен дял и принос в икономиката на общината. Не малка част от тях са със затихващи функции и намаляващ пазарен дял, а за други тепърва предстои да се доказват в условията на пазарна икономика. През последните години има фалирали предприятия - мандра, неефективно работеща мелница, недовършен проект за построяване на цех за консерви. Слабото представяне на този отрасъл е продиктувано от исторически заложените приоритети в селскостопанското производство, липсата на квалифицирани кадри, неблагоприятната среда за привличане на инвестиции, ограничената достъпност на територията, липса на бизнес инициатива в сектора.

- **Селско стопанство**

Селското стопанство е традиционен за Община Крушари отрасъл. Природните дадености и климатични условия обуславят възможността за развитие на интензивно земеделие и животновъдство.

Масово се залага на производството на основните зърнено фуражни и технически култури – царевица, пшеница и слънчоглед. Монокултурното производство дава преимущества на участниците в него, но съдържа и рискове. Тясната специализация в производството на ограничен брой продукти, които са широко разпространени не само в общината, но и в областта и в други региони, води до силна зависимост и потенциален риск от масово унищожаване на посевите при възникване на бедствена ситуация, или наличие на свръхпроизводство при някои от основните култури.

- **Растениевъдство**

Подходящите климатични условия и плодородните почви, благоприятстват развитието на хлябно и фуражно производство, отглеждане на технически култури, слънчоглед, тютюн и др.

Произвеждат се главно зърнени и зърнено-фуражни култури – пшеница и царевица, които заемат повече от 2/3 от обработваемата земя. Утвърденото зърнопроизводство е напълно адаптирано към природно климатичните и почвени условия, характерни за общината, които са благоприятни за получаване на сравнително добри добиви от пшеница и царевица. Най-често срещаните зеленчукови култури са домати, картофи, лук. Увеличава се делът на фуражните култури, което е свързано с изхранване на животните от личните стопанства.

На територията има регистриран един производител на биологична продукция – орехи и лешници. В процес на сертифициране са още 5 производители на биологична продукция. Процесът на ориентиране към биологично земеделие върви бавно.

• **Животновъдство**

Животновъдният сектор има неразвит потенциал. Бавно се възстановяват стари традиции, основен стимул в този процес са схемите за национални доплащания и субсидиите. Общината разполага с богат фонд мери и пасища от 35,8 хил. дка, които съставляват 8,6% от територията ѝ.

В животновъдството на общината малките частни стопанства заемат преобладаващ дял. Основното му предназначение е за самозадоволяване нуждите на населението.

Фактори, които влияят негативно върху развитието на животновъдството са: несигурния пазар на продуктите от животински произход, недостатъчният контрол върху вноса на тези продукти, нелоялната конкуренция и ниските изкупни цени. Високата цена на фуражите, липсващия (разрушен) или почти амортизиран сграден фонд също възпрепятства развитието на животновъдството.

Отглеждането на кози и овце в община Крушари заема 22, 3 % и съответно 13,11 % от общото количество кози и овце в Добричка област, а отглеждането на млечни крави и говеда – 9,53 %.

На територията на общината има 51 регистрирани животновъдни ферми, като 23 от тях са първа категория в селата Крушари, Северци, Бакалово, Александрия, Абрит и Лозенец , а 28 са трета категория. Постигането на стандартите изисква сериозни инвестиции, с които животновъдите, с малки изключения, не разполагат. Поради малките си размери, местните ферми разчитат основно на директни продажби, включително на млечни продукти, които се произвеждат в домашни условия. Продукцията от месо, вълна и кожи се изкупува неорганизирано от преминаващи прекупвачи на ниски цени.

Потенциалът в животновъдството е свързан от една страна с подкрепа за сектора по линия на политиката за развитие на селските райони, и от друга с интереса на зърнопроизводителите към разнообразяване на дейността, както и с появата на инвеститори в бранша.

▪ **Пчеларство**

Този отрасъл бележи бързи темпове на растеж през последните години в общината. Ниските доходи на населението го карат да търси алтернативни форми за осигуряване на допълнителни приходи. Възможностите за самовъзпроизводство при пчелите е предпоставка голяма част от безработните да започнат да се занимават с пчеларството

като бизнес. Природните и климатичните дадености в общината са много добри и благоприятстват развитието на този бизнес. Тенденцията в растениевъдството към увеличаване на засетите площи с медоносни култури като кориандър, рапица, бял трън и утвърждаването на слънчогледа като основна култура, дават възможност за осигуряването на богата паша за пчелите. Средните добиви от мед и пчелни продукти е близо два пъти по-висок от този за страната. В общината са регистрирани 2327 пчелни семейства в общо 55 пчелина. В 36 пчелина се отглеждат 20-50 семейства, а в 19 пчелина се отглеждат над 50 семейства. Това не дава ясна картина на заетите в този сектор, тъй като за съжаление голяма част от пчеларите не са регистрирани. Благоприятна тенденция е, че в последно време се правят опити и се търсят форми за сдружаване на заетите в бранша.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ:

1. Селското стопанство е основен източник на доходи за населението на Общината.
2. Природно-икономическите ресурси на Общината са благоприятни за развитие на селско стопанство, но потенциалът още не е оползотворен, въпреки тенденция за съживяване на отрасъла.
3. Раздробено земеделие и животновъдство
4. Ниски изкупни цени на продукцията при висока себестойност (от високи цени на торове, пестициди, горива, части за поддържане на техниката).
5. Животновъдството като подотрасъл на селското стопанство значително е изостанало в сравнение с растениевъдството
6. Необходимост от изграждане и развитие на предприемаческа инфраструктура в полза на селскостопанските производители.

От изключително значение е в бъдеще да се подобри екологичната чистота на произвежданите продукти. За опазването на биологическата активност на почвата не трябва да се допуска изгарянето на стърнищата. Необходимо е да се оптимизира торенето след предварително анализиране на почвения състав. Задължително е въвеждането повсеместно на екологични системи на земеделие - съхранение и използване на оборския тор и компост като средство за торене, силно ограничаване на минералното торене, на хербицидите и пестицидите. Тяхното приложение да става само при доказана необходимост.

Внедряване на високопродуктивни сортове при традиционните култури и същевременно с това, увеличаване на разнообразието на отглежданите култури. Това означава, че на основата на по-високо ефективното /интензивно/ земеделие, без да се допуска намаляване на

добитите количества пшеница, царевица и слънчоглед ще се освобождават повече площи за други култури. От друга страна ще се осигурят допълнително площи за редуването им в сеитбообращението както по време така и по място. Увеличеното разнообразие на културите ще намали риска за производителите от колебанията в търсенето и предлагането на пазарите на зърното. На първо място в това направление на територията на общината следва да бъде възстановено производството на вече отглеждани в миналото култури, независимо, че условията са най-благоприятни за зърнени култури. Бобовите култури като фасула, лещата и соята освен, че обогатяват почвата с азот и по този начин облекчават торенето, облекчават и сеитбооборота.

В областта на животновъдството е необходимо да се извърши уедряване чрез търсене на подходящи форми за коопериране на дребните производители. Освен това е необходимо да се търси начин да бъдат подпомогнати с финансов ресурс за да могат да изградят ферми в които броя на отглежданите животни да позволява ефективно развитие на отрасъла. Да се внедрят технологии за механизирани и автоматизирани производствата и се сведе до минимум ръчният труд и същевременно с това се подобрят санитарно хигиенните условия за отглеждане на животните. Да се обвърже животновъдството със зърнопроизводството, компостирането на животинските отпадъци и торенето на почвата.

Бъдещата аграрна политика за висококонкурентно и рентабилно производство в селското стопанство трябва да бъде насочена към:

- уедряване на площите на отглежданите култури с оглед на постигане на максимална ефективност
- внедряване на науката и прилагането на модерни методи в земеделската и животновъдна практика
- увеличаване на производството и търговията със семена и посадъчен материал
- разширяване на разнообразието на отглежданите култури в зависимост от търсенето и предлагането на пазара
- реинвестиране на акумулираните средства от растениевъдството в животновъдството за да се подпомогне отрасъла
- уедряване на животновъдния отрасъл
- създаване условия за изграждане на нови аграрно-производствени структури на базата на частно фермерство от европейски тип
- изграждане на информационна система за пазари и изкупни цени
- недопускане на безстопанствено отношение и оставени незасети площи

• **Инфраструктура**

Транспортният достъп и вътрешнообщинската достъпност в община Крушари се осъществява чрез пътна мрежа с дължина от 152,2 км, от които 90,2 км са републиканска мрежа. Състоянието ѝ е задоволително. В последните 5 години е извършено цялостно асфалтиране на пътя Крушари-Ефрейтор Бакалово-разклона /Добрич-Силистра/, и частично асфалтиране на участъци от четвъртокласната мрежа. Улиците в общината са 90,64 км, от които 36,26 км са без настилка. Общото им състояние е лошо. В рамките на възможностите на общинския бюджет се планират средства за рехабилитацията им.

Общината се обслужва от автомобилен транспорт. Транспортните линии са недостатъчни - в повечето населени места дневно преминава един автобус. Отдалечените села имат лоша връзка с общинския и областния административен център.

С изграждането на международния път, свързващ общината с Румъния, се очаква транспортната достъпност да се подобри.

- **Електроенергийна система**

Източник на електроенергия е общата електроенергийна система на страната. На територията на общината работи клон на "Енерго Про - Варна" клон Добрич. Функционира една подстанция 110/20kV с мощност 1x16 MW. На съоръжението е извършен основен ремонт. Подстанцията обслужва цялата община, както и села от съседните общини Тервел и Ген. Тошево. Междуселищната електропреносна мрежа със средно напрежение 20kV е с обща дължина 277,72 км и обслужва деветнадесетте села на общината. Състоянието ѝ е добро. Изградени са 132трафопоста, осигуряващи мощност от 21880 kVA.

Вътрешноселищната мрежа с ниско напрежение е в лошо състояние. На частичен ремонт и подмяна подлежи мрежата в селата. Хората се оплакват от чести токови удари, което нанася вреди на електроуредите.

Уличното осветление е подменено през 2003 г. с енергоспестяващи лампи 18 и 36 W. Гъстотата на осветителните тела е с достатъчно покритие в съставните села на общината.

На територията на общината няма топлофикация. Жителите се отопляват с твърдо гориво и електроуреди. По-голяма част от населението използва като твърдо гориво дърва и това е продиктувано основно от икономически съображения.

- **Газоснабдяване**

Община Крушари не е газифицирана.

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT)

Същността на този анализ се изразява в обективната оценка на възможностите на общинска администрация да управлява процесите свързани с опазването на околната среда и възможностите за финансиране на общински екологични проекти.

Приоритетите в матрицата са подредени не по сектори, а по степен на значимост.

Силни страни	Слаби страни
1. Чиста околна среда; 2. Екологичен район без сериозни източници на замърсяване 3. Богата плодородна земя и добри климатични условия 4. Богат фонд земеделска земя; 5. Наличие на мери и пасища; 6. Традиции опит и нагласа за селскостопански труд; 7. Богат горски фонд 8. Свободна работна ръка 9. Традиции в самодейността и културата; 10. Етническа толерантност; 11. Относително стабилизиране броя на населението през последните години; 12. Изградена пътна, водоснабдителна и енергоснабдителна инфраструктура;	1. Нерешени проблеми, свързани с отпадъците 2. Бавни темпове на изграждане на регионално депо за ТБО 3. Липса на големи възможности за финансиране на екообекти 4. Високи разходи за внедряване на екологосъобразни технологии 5. Остаряла канализация в населените места. 6. Незаинтересованост на населението към въвеждане на биологично земеделие 7. Ниска квалификация и образователен ценз на населението 8. Неучастие на жителите на Общината в дейностите по опазване на околната среда 9. Неучастие на МСП в проекти и дейности в областта на екологията 10. Липса на култура и взаимен контрол на населението за изхвърляне на битовите отпадъци 11. Недобро използване на природните дадености за развитието на туризма

Възможности	Заплахи
1. Популяризиране на "Суха река" и изграждане на екопътеки; 2. Изграждане на стопанства от	1. Трудно приспособяване към стандартите на ЕС; 2. Липса на инвестиционна

европейски тип; 3. Максимално оползотворяване на страничните и отпадъчни продукти от селскостопанската дейност 2.1 Растениевъдство: 2.1.1 Внедряване на високодобивни сортове при традиционните зърнени култури; 2.1.2 Увеличаване разнообразието на отглежданите култури; 2.1.3 Производство и търговия със семена и посадъчен материал. 2.2 Животновъдство: 2.2.1 Създаване и изграждане на частни ферми от европейски тип; 2.2.2 Внедряване на високопродуктивни, елитни породи. 3. Изграждане на нови пчелини; 4. Изграждане на информационна среда и капацитет за усвояване на средства от финансиращи програми; 5. Трансгранично сътрудничество; 6. Внедряване на науката в земеделската и животновъдна практика и повишаване квалификацията на заетите в селското стопанство; 7. Развитие на селски, ловен и еко-туризъм;	активност; 3. Липса на средства за финансиране на проекти за местно развитие. 4. Засилена миграция на населението 5. Едностранично селско стопанство
---	---

Несъмнено това което е определящо за просперитета на една община и нейните жители е икономическото ѝ развитие.

Активи

Местоположението на Община Крушари и природните условия са изключително благоприятни за развитието на модерно, екологично, селско стопанство. От цялата обработваема площ са ниви, които са подходящи за отглеждане на зърнени, технически и фуражни култури.

Общината разполага с природни дадености, културни традиции и е налице етническа толерантност.

Има готовност на населението и бизнеса да инвестира в селското стопанство.

Добре развита мрежа от образователни институции.

Силни културни традиции и богато историческо наследство

Наличие на потенциал за развитие на селския туризъм.

Всички тези положителни страни в икономиката на общината гарантират един нов стандарт, към който се стремим – икономика, която е ориентирана и към околната среда и устойчиво развитие.

Проблеми

Нестабилната макроикономическа среда в страната като цяло несъмнено дава негативно отражение и в икономическото развитие на Община Крушари.

Територията на общината е с ограничени запаси на полезни изкопаеми.

Висока безработица и миграция на населението.

Застаряващ демографски профил.

Закриване на училища

Нисък жизнен стандарт на населението.

Ниското обществено съзнание и недостатъчния контрол са причина за неадекватно отношение на част от населението към околната среда, чистотата, инфраструктурата.

Липса на информация , консултантски услуги, липса на опит в изготвяне на бизнес планове и проекти.

Липса на зони за отдих и свободно време, спорт .

Външни заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата са:

- липса на достатъчно средства за реализация на проекти с екологична насоченост;
- недостатъчно развит бизнес
- липса на инвестиции

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА

Ние се стремим към устойчиво развитие на общината, като използваме наличните ресурси за задоволяване на текущите нужди и едновременно с това се грижим за осигуряването на адекватни ресурси за бъдещите поколения. Стремим се към подобряване здравето и към по- добро качество на живота на населението, чрез ограничаване на количеството отпадъци, предотвратяване на замърсяването, максимално възможно

опазване на природата и природните ресурси, стимулиране на ефективността и разработване на местните ресурси за възраждане на местната икономика.

Използване на земите целесъобразно

- ♦ Въвеждане на система за устойчиво управление на териториите.

Инфраструктура

- ♦ Подобряване на транспортната инфраструктура
- ♦ Главни пътни артерии извън границите на населените места
- ♦ Естетично оформени и поддържани зони за отдих

Демографски параметри

- ♦ Адекватни социални условия за гражданите на община Крушари
- ♦ Балансиран прираст на населението

Икономически растеж

- ♦ Икономически растеж
- ♦ Разширена търговска структура и стокообмен
- ♦ Намаляване на безработицата
- ♦ Повишен стандарт на живот
- ♦ Система за възобновяеми източници на енергия
- ♦ Развитие на еко туризъм

Здраве

- ♦ Добри условия за здравословен начин на живот
- ♦ Здравно образование
- ♦ Повишаване качеството на здравните услуги

Качество на живот

- ♦ Материална осигуреност на местното население
- ♦ Социална интеграция
- ♦ Пълноценно и хармонично развитие на обществото по отношение спорта, културата и отдиха;
- ♦ Повишена обществена активност и участие в процесите на развитие и политиката на общината

Местна власт

- ♦ Повишена роля на местната власт
- ♦ Сnižена степен на бюрокрация
- ♦ Адекватна демократична и рационална административна структура
- ♦ Ефективно обслужване на гражданите

На тази основа е формулирана и визията за развитие на общината:

V. Стратегически цели и приоритети

ОБЩИНА КРУШАРИ СЕ СТРЕМИ КЪМ БЪДЕЩЕ, В КОЕТО РЕСУРСИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА СЕ ИЗПОЛЗВАТ УСТОЙЧИВО ПО РАЗУМЕН И ЕФЕКТИВЕН НАЧИН, ЗА ДА БЪДЕ ТЯ ЗДРАВΟΣЛОВНО И ПРИВЛЕКАТЕЛНО МЯСТО ЗА ЖИВОТ НА ЖИТЕЛИ И ГОСТИ.

Основната цел на Общинската Програма за Опазване на Околната Среда на община Крушари е да спомогне за постигане на устойчиво решаване на съществуващите екологичните проблеми и за запазване на доброто състояние на околната среда.

Програмата се базира на добре планирани и целенасочени действия свързани с околната среда, развивайки потенциала и предлагаща решения за идентифицирани проблеми в приоритетни области за общината. Тя е разработена по метода на стратегическото планиране и формира екологичната политика на община Крушари. Отчита влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и създава условия за устойчиво развитие на общността като цяло.

Стратегическата част акцентира върху възможностите на местните власти и заинтересованите страни да инициират качествени промени в сферата на околната среда.

Дефинирането на визията, стратегическата цел и приоритети в Програмата се базира на извършеният анализ, на откритите специфични особености в **SWOT анализа** и на очакванията за развитие на процесите в заобикалящата среда. Въз основа на тях е очертан основните направления и приоритети на развитие на община Крушари в сферата на околната среда.

Същевременно Програмата е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда на Европейския съюз.

Програмата е тясно обвързана и отразява ангажиментите на общините, регламентирани от националното екологично законодателство, национални програми и стратегии.

Избраният стратегически подход при разработване на Общинската програма за опазване на околната среда има следните преимущества:

§ Фокус – позволява концентрация и координиране на ресурси, дейности и

действия за постигане на по-голям ефект чрез оптимизация на усилията;

§ *Постигане на най-ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси;*

§ *Повишаване шанса за успешна реализация* посредством въвличането на заинтересованите страни в процеса на стратегическо планиране.

§ *Подобряване ефективността на административно управление*, което ще повиши вероятността от успешна реализация не само на Програмата, но и на цялостната общинска политика в областта на околната среда.

Стратегическата част на Програмата позволява да се разглежда като динамична част, която има възможност да бъде допълвана и актуализирана съобразно промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други елементи на обкръжаващата среда оказващи влияние върху протичащите процеси в общината.

Въвеждане на политика за управление на околната среда интегрирана в дейностите на стопанските отрасли на местно ниво

- Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване
- Развитие на екологично чисти земеделие и животновъдство
- Постигане на устойчиво управление на отпадъците на територията на общината.
- Въвеждане на мониторинг върху състоянието на околната среда.
- Подобряване състоянието на озеленените площи в населените места

Осигуряване на необходимото количество и качество вода за населението и промишлеността

- Рехабилитация на стари и изграждане на нови водопроводни съоръжения, мрежи и подобряване на водоподаването в Община Крушари.
- Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси.
- Запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните води.

- Недопускане замърсяване на почвата от води от битов характер

Опазване и подържане на богатото биологично разнообразие

- Съхраняване, укрепване и възстановяване на екосистемите в защитените територии
- Осигуряване на условия за устойчиво ползване на биологичните ресурси

Участие на обществеността при решаване на проблемите на околната среда

- Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда
- Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения и съставяне на екологична политика
- Повишаване на капацитета на общинска администрация по опазване на околната среда

Повишаване на екологичното образование на населението в т.ч. екологична култура, екологични знания, екологичното мислене и екологично оправдано поведение

- Създаване условия за включване на местното население в инициативи по опазване на околната среда;
- Въвеждане на система за интегрирано екологично образование в предучилищните, училищните и средните учебни заведения на територията на Община Крушари.
- Запознаване на местното население с най-актуалните насоки в сферата на глобалната екология, социалната и приложна екология.

Въвеждане на ефективни енергоспестяващи системи

- Провеждане на мероприятия за ефективно използване на енергията
- Подобряване на енергийната инфраструктура

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

1.ОТПАДЪЦИ

Относителният дял на обслужваното население в община Крушари от системи за организирано събиране на отпадъците е 100%. Проблеми с нерагламентираните сметища вече не съществуват. Депонирането се извършва на сметището в с. Богдан.

През изминалия период в системата на управление на отпадъците на община Крушари настъпиха промени. В общината не е внедрено масово разделното сметосъбиране, поради липса на фирма, която да организира транспортирането на разделно събраните отпадъци до мястото на тяхното рециклиране. В същото време е въведено организираното сметосъбиране и сметоизвозване за всички населени места от община Крушари.

Община Крушари е партньор заедно с още 8 общини от територията на Добричка и Шуменска област в изграждането на регионалното депо за твърди битови отпадъци, със съответните ангажименти в сдружението, което реализира проекта.

По отношение *управлението на отпадъци* в дългосрочен план са необходими следните действия:

- Намаляване на отпадъците от земеделието
- Намаляване на битовите отпадъците
- Разделно събиране и рециклиране на отпадъците
- Чисти населени места

Източници на информация: кметове на кметства; кмет на община; фирми, които осъществяват услугите по сметоизвозване.

1.1.ЦЕЛ

Целта е да се осигури екологосъобразното управление на отпадъците, чрез предотвратяване, намаляване или ограничаване на вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

1.2.ПОДЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

- 1.Подобряване на организацията за събиране и транспортиране
 - въвеждане на организирано разделно сметосъбиране в населените места на общината
 - повишаване ефективността на извършваните дейности по поддържане на чистотата
2. Намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци
 - закриване на неконтролирани сметища, които не могат да бъдат адаптирани към съвременните изисквания
 - отстраняване на щетите от стари замърсявания,

3. Работа с обществеността

- предоставяне на достъп до информация за управлението на отпадъците на местно ниво
- привличане на общественото участие в процеса на обсъждане и вземане на решения

4. Подобряване на системата за мониторинг

- поддържане на база данни за състоянието на управлението на отпадъците в общината
- усъвършенстване на системата за контрол на отпадъците по видове и количества

1.3. ДЕЙНОСТИ

N	Дейности	Изпълнител	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Подобряване на организацията за събиране и транспортиране на БО	Общинска администрация		Община Крушари
2.	Въвеждане на система за разделно събиране на БО, в т.ч. отпадъци от опаковки	Специализирани фирми		Община Крушари
3.	Провеждане на пролетно почистване в населените места	Община	ежегодно	Община Крушари
4.	Отстраняване на натрупани стари отпадъци и рекултивация на почистените терени	Общинска администрация	Постоянен	Община Крушари
5.	Закриване и рекултивиране на неконтролирани сметища, които не могат да бъдат адаптирани към нормативните изисквания	Община Крушари		Община Крушари
6..	Предотвратяване възникване на нови нерегламентирани струпвания на отпадъци	Община Крушари	Постоянен	Община Крушари
7.	Изследване на морфологичния състав на ТБО	Специализирана фирма		Община Крушари
8.	Поддържане на база данни за състоянието на управлението на отпадъците	Община	Постоянен	Община Крушари
9.	Актуализиране на местната нормативна уредба за управление на дейностите по управление на отпадъците	Общинска администрация	2014 г.	Община Крушари

2.АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

2.1. ЦЕЛ

Целта се определя от необходимостта да се защити здравето на хората, животните и растенията, природните и културни ценности от вредни въздействия, както и да се предотврати настъпването на опасности и щети при изменение качеството на въздуха в резултат на различните дейности.

Конкретните цели са: намаляване нивата на емисиите от серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици и олово, с оглед спазване на нормите за тези замърсители в атмосферния въздух.

2.2.ПРИОРИТЕТИ

Изборът на приоритети се основава на следните критерии:

- риск за човешкото здраве;
- въздействие върху чувствителни екосистеми.

Критериите определят следните приоритетни области:

- ограничаване на емисиите от оловни аерозоли в резултат на употребата на оловни бензини;
- редуциране замърсяването на атмосферния въздух чрез намаляване на емисиите на вредни вещества от автомобилния транспорт и битовия сектор;
- информираност на населението, повишаване на екологичната култура.
- Въвеждане на система за контрол на качеството на атмосферния въздух
 - Озеленяване на населените места.
- Ден без автомобилен дим. Организиране на велосипедни шествия.
- Създаване на необходими условия за използване на най- добрите технологии в промишлеността и селското стопанство.
- Ограничаване опалването на стърнищата.

2.3. ДЕЙСТВИЯ

N	Дейности	Изпълнител	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Контрол на качеството на атмосферния въздух на територията на Община Крушари	Община Крушари РИОСВ	постоянен	Община Крушари
2.	Инвентаризация на емисиите в атмосферния въздух	Община Крушари РИОСВ	2017 г.	Община Крушари
4.	Въвеждане на алтернативни източници на енергия и енергоспестяващи технологии.	Външни инвеститор и	2017г.	Външни инвеститори
5.	Информирание на обществеността за качеството на атм. въздух	Община Крушари	текущ	Община Крушари

3.ВОДИ

3.1.ЦЕЛ

Целта е да се осигури комплексно, многократно и ефективно използване на водните ресурси, опазването им за задоволяване потребностите от вода на населението, възстановяване качеството на водите и предотвратяване на замърсяването им, както и съхраняване и опазване на водните екосистеми и свързаните с тях компоненти на околната среда.

3.2. ПРИОРИТЕТИ

Изборът на приоритети се основава на следните критерии:

- рационално управление и ползване на водните ресурси;
- режим на водоподаване и водоползване /население и промишлени консуматори/;
- водоснабденост на населените места;
- качество на питейната вода;
- развитие и модернизация на канализационната мрежа;

Критериите определят следните приоритетни области:

- преодоляване недостига на питейна вода за някои селища на територията на Община Крушари
- обхващане и пречистване на отпадните води от бита и промишлеността в Крушари;
- Изграждане на канализационна мрежа в община Крушари
- Рехабилитация на стари и изграждане на нови водопроводни мрежи и подобряване на водоподаването в Община Крушари.
- формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси;
- запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните води.
- Намаляване загубите на питейна вода.
- Недопускане влошаване Качествата на водите предназначени за пиене от вече реално съществуващото състояние
- Осигуряване на бактериално безопасна вода за населението

3.3. ДЕЙНОСТИ

N	Дейности	Изпълнител	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Поддържане на общински чешми	Община Крушари	постоянен	Община
2.	Реконструкция на външни водопроводи в с. Крушари	Община Крушари	2017г.	Община Крушари;

				ПУДООС
3.	Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа Крушари	Община Крушари	2017г.	Община Крушари; ПУДООС, ПРСР
4.	Рехабилитация на стари и изграждане на нови водопроводни мрежи и водонапорни кули в населените места и подобряване на водоснабдяването	Община Крушари ВиК ООД	2017г.	Община Крушари; ПУДООС, ПРСР
5.	Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси	Община Крушари	постоянен	Община Крушари
6.	Информирание на обществеността за състоянието на водните ресурси, начините и методите за пестеливо използване на водата	Община Крушари РИОСВ, “ВиК”ООД	текущ	Община Крушари
7.	Запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните води	Община Крушари	текущ	Община Крушари
8.	Контрол по използване на вода с питейно – битови качества за други цели	Община Крушари, РИОСВ	текущ	Община Крушари
9.	Почистване на кладенци и дерета	Община Крушари	постоянен	Община Крушари

4.БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ

4.1.ЦЕЛ

Целта е съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и особености на ландшафта за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

4.2. ПРИОРИТЕТИ

Изборът на приоритети се основава на следните критерии:

- степен на застрашеност на биологичния вид или природно значимото место;
- значимост на дейността за опазване и поддържане на биологичното разнообразие;
- задължения, произтичащи от националното законодателство.

В тази връзка приоритетите са:

- Информирание и привличане на обществеността за опазване на биоразнообразието в защитените територии

4.3. ДЕЙНОСТИ

N	Дейности	Изпълнител	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Информирание и привличане на обществеността за опазване на биоразнообразието и защитените територии	Община Крушари	постоянен	Община Крушари
2.	Изграждане и поддържане на база данни за защитените обекти на територията на общината	Община Крушари РИОСВ	постоянен	Община Крушари
3.	Информирание на населението за забранителните режими в защитена зона „Суха река” и контрол върху спазването им	Община Крушари	текущ и постоянен	Община Крушари РИОСВ
4.	Разработване на туристически пакет, свързан с развитие на екотуризма и ловен туризъм /инф. център/	Община Крушари	2015г.	Община Крушари, ПРСР
5.	Изготвяне на кадастър на защитена зона „Суха река”, осигуряващ данни за местоположението, границите, размерите, собственост, находищата на защитени растителни видове и местообитанията на животински видове	Община Крушари ,	2016г.	Община Крушари РИОСВ
6.	Подобряване на базата за развитие на туризма.	Община Крушари	постоянен	Община Крушари
7.	Мерки за предотвратяване на горски пожари, забрана за палене на стърнища и гори	Община Крушари, ГЗ, РСПАБ	постоянен	Община Крушари
8.	Възстановяване и опазване на природните обекти в общината.	Община Крушари	постоянен	Община Крушари
9.	Обновяване и опазване на зелените площи	Община Крушари	постоянен	Община Крушари

5.ШУМ

5.1. ЦЕЛ

Целта е ограничаване на шумовото натоварване от стопански обекти и от транспорта с оглед намаляване риска за здравето на хората.

Като цяло на територията няма шумово замърсяване от промишленост или транспорт, тъй като производството е със селскостопанска насоченост и общината не се намира в близост с натоварена пътна мрежа.

II. ДЕЙНОСТИ

N	Дейности	Изпълни Тел	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Разработване и поддържане на база – данни за шумовото замърсяване на територията на Крушари	Община Крушари РИОКОЗ РИОСВ	постоянен	Община Крушари
2.	Реконструкция и модернизация на улиците в населените места на общината. Асфалтиране.	Община Крушари	постоянен	Община Крушари, ПРСР
3.	Мониторинг на градския шум и изграждане на защитни зелени екрани	Община Крушари	постоянен	Община Крушари

6.УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА В РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Община Крушари е осигурила капацитет за прилагане на екологичното законодателство на местно ниво, който може да се каже, че е недостатъчен по отношение на броя, техническото обезпечаване и подготовката по

N	Дейности	Изпълни тел	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Повишаване нивото на информираност и провокиране интереса на гражданите към системата за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци отпечатване и разпространение на листовки,брошури	Община Крушари	текущ	Община Крушари, спонсори, партньори
2.	Осигуряване на информация на обществеността за рисковете за околната среда, произтичащи от неправилната работа с отпадъците -	Община Крушари	ежегодно	Община Крушари, спонсори, партньори
3.	Осигуряване на актуална предупредителна информация в случай на замърсяване на ОС	Община Крушари ГЗ, РИОСВ	текущ	Община Крушари, спонсори, партньори
4.	Участие на обществеността във вземането на решения по въпроси за ОС	Община Крушари РИОСВ	текущ	Община Крушари, спонсори, партньори

изготвянето, реализацията и управлението на екологични проекти.

На лице са нарушения на изискванията на съществуващите наредби за поддържане и опазване на обществения ред и околната среда и като цяло,

че гражданите не изпълняват регламентираните отговорности. В същото време е налице голяма взискателност към качеството на работа и изпълнението на дейностите по поддържане на чистотата и в частност към сметосъбирането и сметоизвозването.

Констатирано е недостатъчно обществено съзнание и слаба мотивация на гражданите за участие в дейностите за запазване и подобряване на околната среда.

6.1. ЦЕЛ

Целта е повишаване на екологичната култура и образование на гражданите, запознаване с екологичните проблеми, пълна прозрачност за политиката и действията по опазване на околната среда.

6.2. ПРИОРИТЕТИ

1. Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения
2. Повишаване на екологичната култура и познанията на населението по екологичните въпроси, което води до засилване на обществената подкрепа за предлаганите решения
3. Създаване на информационна система за информиране на населението.

6.3. ДЕЙНОСТИ

N	Дейности	Изпълнител	Срок за изпълнение	Източник на финансиране
1.	Повишаване нивото на информираност и провокиране интереса на гражданите към системата за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци отпечатване и разпространение на листовки, брошури	Община Крушари	текущ	Община Крушари, спонсори, партньори
2.	Осигуряване на информация на обществеността за рисковете за околната среда, произтичащи от неправилната работа с отпадъците -	Община Крушари	ежегодно	Община Крушари, спонсори, партньори
3.	Осигуряване на актуална предупредителна информация в случай на замърсяване на ОС	Община Крушари ГЗ, РИОСВ	текущ	Община Крушари, спонсори, партньори
4.	Участие на обществеността	Община	текущ	Община

	във вземането на решения по въпроси за ОС	Крушари РИОСВ		Крушари, спонсори, партньори
5.	Провеждане на залесителни кампании и озеленителни мероприятия	Община Крушари	текущ	Община Крушари, спонсори, партньори

7.Екологично образование

I. ЦЕЛ

Целта е да се развие екологичната култура на гражданите от различните възрастови групи на територията на Община Крушари. С това да се постигне въвеждането на система от знания и умения, ценностни ориентации на местното население в областта на науката, изкуството, обичаите и традициите и като начини на активна дейност за опазване и подобряване на околната среда.

В този аспект главната цел включва четири под-цели:

- Екологична култура
- Екологични знания
- Екологично мислене
- Екологично оправдано поведение

I. ПРИОРИТЕТИ

- Да се формира екологично съзнание у подрастващите.
- Да се повиши природозащитната култура и еколого-съобразното поведение на учащите се.
- Да се усвоят необходимите умения и знания за съвместното и безопасно съжителство с животните.
- Запознаване на учащите се с екологичните проблеми, както и начините и средства за опазване на околната среда.
- Обучението на подрастващите в областта на природо-съобразния живот.

II. ДЕЙНОСТИ

• II. ПРЕДУЧИЛИЩНА СТЕПЕН

1. Да видим, чуем и усетим неповторимостта на природата- екскурзии сред природата

2. Събиране и съхраняване на природни материали - листа, шишарки, кестени, жълъди и др.
3. Да създадем и се грижим за живия кът в детската градина.
4. Организиране на конкурси с рисунки на тема: "Красотата на природата"
5. Организиране в детските заведения на празник на цветята- "Цветница"
6. Изготвяне на албуми от оцветявки на тема: "Опазване на природата"

• НАЧАЛЕН ЕТАП

1. Екскурзии сред природата - включване в дейности свързани с възприемането и пресъздаването на красотата в природата.
2. Събиране и изработване на изделия от природни материали.
3. Да опазим нашия дом, класна стая и училище чисти и привлекателни- дейности, свързани с хигиенизирането на средата.
4. "Моята алея" - определяне на участъци, за които децата да полагат системни грижи.
5. Да създадем и се грижим за живия кът в класната стая.
6. Събиране на фотоси и изработване на фототабла с природни забележителности.
7. Участие в залесителни акции по повод седмицата на гората. Да се организират срещи с работещи в горските стопанства и беседи на тема: "Ролята на гората и обезлесяването" и др.
8. Празник на цветята "Цветница".
9. Организиране на акции по почистване и шествие по повод Деня на земята- 22.IV.
10. Беседи на тема: "Целебните дарове на природата - лечение с билки".
11. Беседи на тема: "Няма полезни и вредни животни. Има изчезващи видове. Всички в природата сме равни."

• ПРОГИМНАЗИАЛЕН И ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

1. Запознаване с нормативните документи на държавно и общинско ниво, определящи правата и задълженията на гражданите във връзка с опазването на околната среда.
2. Опазване чистотата на въздуха. Запознаване с основните замърсители на атмосферата в града.
3. Опазване чистотата на водите. Пречистване на водите. Посещение на пречиствателна станция. Основни замърсители на водата в града.
4. Организиране на беседа на тема: "Твърдите битови отпадъци- замърсяване, събиране и рециклиране."
5. Запознаване с проблема за опазване на почвата от замърсяване.

6. Организиране на училищни конкурси за фототабла с направени от учениците фотографии на природни забележителности.
7. Организиране на беседи със специалисти от ветеринарната служба на тема: “Отглеждане на домашни животни и правила за безопасното съжителство с тях.”
8. Запознаване с лечебните растения и значението им за здравето на човека. Билковото богатство в района. Билки и народна медицина.
9. Учредяване на училищни “Екоклубове”.
10. По случай седмицата на гората да се организират срещи с представители на горските стопанства, разговори за ролята на гората и обезлесяването; организиране на залесителни акции.
11. Организиране на екодни посветени на Деня на земята- 22.IV
12. Ознаменуване на Международния ден за опазване на околната среда- 5.VI. чрез конкурси за рисунки, стихотворения, фотоси,
13. Състезания за най-находчиви хрумвания за използването на битовите отпадъци за направата на нови изделия- фигури, композиции и др.
14. Организиране на среща- разговор на училищните Екоклубове с кметския екип и сектор “Екология и чистота” по проблемите с опазване на околната среда.
15. Изработване и поставяне на къщички за птици.
16. Домашните любимци и правила за съжителството с тях.

Организация за изпълнение на програмата

Програмата е разработена на основни чл. 79 от Закона за опазване на околната среда и в съответствие с Указанията на Министерство на околната среда и водите, относно структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда.

Програмата е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение.

За успешното изпълнение на програмата, организационните и възпитателните мероприятия в нея, общинска администрация ще координира усилията на всички заинтересовани страни по изпълнението на същата, ще стимулира привличането на делови партньори и инвестиции по реализацията ѝ, ще защитава интересите на гражданите да живеят в екологически издържана околна среда. Самостоятелно или с външна подкрепа ще генерира идеи и проекти за местно и регионално екологично развитие. Като орган на местното самоуправление ще определя изискванията за дейността на физическите и юридическите лица на територията на общината, при спазване на екологичната нормативна база.

Изпълнението на Програмата ежегодно ще бъде отчитано пред РИОСВ, Общински съвет Крушари. За всички реализирани проекти по програмата, ще бъде информирана обществеността, чрез средствата за масова информация. Изпълнението на приоритетите е дълъг процес, в който трябва да бъдат мобилизирани всички управляващи в лицето на Общинската администрация и Общинския съвет, структурите и организациите и най-вече гражданите на Общината, които са обект и субект на инициативите.